

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет

**ТРИНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ДИСПУТИ
З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
ПРИВАТНОГО ПРАВА,
присвячені пам'яті
*Є. В. Васьковського***

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції
(присвяченої 160-й річниці
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова)

м. Одеса, 30 травня 2025 р.

УДК 347(477)(063)
Т676

Відповідальний редактор

Вячеслав Іванович Труба, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, ректор Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Упорядник

Арина Леонідівна Святошнюк, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність змісту та якість оформлення статей несуть учасники конференції та особи, які рекомендували матеріали до друку.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (*протокол № 10 від 13 червня 2025 року*)

Тринадцяті юридичні диспути з актуальних проблем
Т676 приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковського : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 30 травня 2025 р.) / упоряд. А. Л. Святошнюк ; відп. ред. В. І. Труба ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова ; економ.-прав. ф-т. — Одеса : Астропринт, 2025. — 204 с.
ISBN 978-617-8569-24-2

Збірник містить доповіді з актуальних проблем цивільного, сімейного, цивільно-процесуального права; питанням порівняльного правознавства в сфері приватного права, приватного права зарубіжних країн, міжнародного приватного права, а також приватно-правовим аспектам регулювання відносин у різних сферах правового життя.

Видання призначене для фахівців, науковців, викладачів та здобувачів вищої освіти.

Організатором конференції виступила кафедра цивільно-правових дисциплін економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

УДК 347(477)(063)

© Одеський національний
університет імені І. І. Мечникова,
2025

ISBN 978-617-8569-24-2

Очевидно, що знання, погляди Є. В. Васьковського про за-
сади цивільного процесу, судову владу як елемент державної
влади та способи її прояву в цивільному процесі безпосередньо
або опосередковано (наступними поколіннями цивілістів) вико-
ристовувані і досі, на них ґрунтується концепція судової влади
сучасного українського цивільного судочинства.

Література

1. Васьковский Е. В. Курс гражданского процесса: Субъекты и
объекты процесса, процессуальные отношения и действия. М.:
Статут, 2016. 624 с.
2. Малинин М. И. К вопросу об основных принципах гражданско-
го права и гражданского уложения: Речь, произнес. в торжеств.
собр. Новорос. ун-та, 30-го авг. 1882 г. Одесса: Тип. П. А. Зелено-
го (Б. Г. Ульриха), 1882. 21 с.
3. Малинин М. И. Теория гражданского процесса. Вып. 1. Одесса:
Тип. П. А. Зеленого (бывш. Г. Ульриха), 1881. 99 с.

О. М. Пономаренко

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
і трудового права ім. О. І. Процевського
ХНПУ ім. Г. С. Сковороди
доцент кафедри правового регулювання економіки
ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ПОДРУЗЖЯ ПІД ЧАС РЕЖИМУ ОКРЕМОГО ПРОЖИВАННЯ (СЕПАРАЦІЇ)

Режим окремого проживання подружжя є новим інститутом
приватного права, який було введено в правову систему Украї-
ни з набранням чинності СК 2002 року. Згідно з ч. 1 ст. 119 СК
за заявою подружжя або позовом одного з них суд може ухва-
лити рішення про встановлення для подружжя режиму окре-
мого проживання у разі неможливості чи небажання дружини

і (або) чоловіка проживати спільно. Таким чином, закон допускає встановлення режиму окремого проживання виключно на підставі рішення суду, незалежно від того, чи виходить ініціатива про встановлення такого режиму від одного з подружжя, чи таке рішення є взаємним. Оскільки встановлення такого режиму не належить до актів цивільного стану, і не підлягає державній реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану, видається за необхідне в майбутньому в процесі оновлення цивільного законодавства надати можливість встановлення режиму окремого проживання також на підставі договору між подружжям. І тим самим залишити судовий порядок встановлення такого режиму лише для випадків, коли ініціатива виходить від одного з подружжя.

Встановлення режиму окремого проживання, як і будь-який юридичний акт, тягне за собою настання певних правових наслідків. Вони закріплені у ст. 119 СК. У зв'язку з цим виникає закономірне питання: чи є правові наслідки, зазначені в цій статті, обов'язковими, або ж подружжя може укласти договір, який передбачатиме інші правові наслідки цього режиму. Важливість цього питання підкреслюється тим фактом, що закон не містить спеціальних норм, які б регламентували можливість договірного врегулювання відносин між подружжям у цей період.

Відповідаючи на це запитання, потрібно виходити з того, що правове регулювання приватних відносин побудовано на принципі свободи договору, який передбачає можливість укладення договорів як передбачених, так і не передбачених законом, але таких, що не суперечать імперативним нормам і моральним заходам суспільства (ст. 6 ЦК, ст. 9 СК). Сімейний кодекс норм, що забороняють договірне регулювання відносин у період сепарації, не передбачає, тому така можливість у подружжя є. Такий договір може мати різні назви. У науці, наприклад, пропонується його називати сепараційним договором.

Сторонами такого договору можуть бути виключно подружжя, тобто жінка і чоловік, які перебувають у шлюбі. Відповідно, сепараційний договір не можуть укладати чоловік та жінка, шлюб між якими є розірваним (колишні подружжя), або особи, шлюб між якими був визнаний недійсними.

Згідно з чинним законодавством, сепараційний договір набуває чинності лише після встановлення судом режиму окремого проживання. Це не забороняє подружжям укласти такий договір і до звернення до суду з відповідною заявою. Проте він набуде чинності не раніше дня встановлення судом режиму сепарації. Таким чином, цей договір не може бути також використаний для регулювання відносин подружжя під час шлюбнорозлучного процесу.

Імперативних вимог до форми такого договору закон не містить, а тому право вибору форми належить сторонам. Якщо подружжя прийняло рішення про договірне регулювання своїх відносин у період сепарації, то є сенс укладати такий договір у письмовій формі, нотаріальне посвідчення якого можливе за бажанням сторін. Однак, якщо подружжю у майбутньому буде надано право на встановлення режиму сепарації на основі договору, то доцільно передбачити в законі необхідність його нотаріального посвідчення.

Сторони мають право самостійно визначати умови такого договору. Однак, оскільки закон передбачає лише два правові наслідки режиму сепарації, важливо насамперед проаналізувати можливість їх зміни шляхом відповідного договірного врегулювання. Це питання матиме різні рішення.

Так, правило про те, що дитина, народжена після спливу десяти місяців після встановлення режиму сепарації, не вважатиметься такою, що походить від чоловіка, є імперативним та не підлягає зміні договором. Це зумовлено тим, що правила про встановлення походження дитини визначаються виключно законом і не підлягають договірному регулюванню.

Що ж до регулювання майнових відносин подружжя в період сепарації, то правило щодо режиму права роздільної власності подружжя, яке встановлене в законі, є диспозитивним, а тому може бути за волею сторін змінено укладеним договором. Слід зазначити, що закон встановлює обґрунтоване правило, яке відповідає суті режиму сепарації. Оскільки сімейні відносини призупиняються, спільне проживання та ведення спільного побуту (бюджету) подружжям у цей період не передбачається. Таким чином, майно, набуте одним із подружжя в цей період,

справедливо визнається власністю того, хто його набуває. Водночас, якщо у подружжя буде воля на зміну цього правила, то вони можуть, наприклад, передбачити в такому договорі умову про те, що правовий режим спільної сумісної власності під час сепарації зберігається.

У договорі також може бути передбачено варіант зміни правового режиму майна, набутого в цей період, залежно від того, яким результатом закінчиться режим сепарації. Наприклад, може бути передбачено, що, у разі відновлення сімейних стосунків, на майно, набуте за час роздільного проживання, поширюватиметься режим спільної сумісної власності, а в разі припинення сепарації розірванням шлюбу, майно, набуте за цей час, належатиме подружжю на праві особистої приватної власності.

Крім того, оскільки режим сепарації автоматично не змінює правовий режим майна, що було набуто подружжям за час шлюбу, то за потреби в у сепараційному договорі можуть міститися також умови щодо визначення порядку володіння та користування подружжям таким майном за час окремого проживання.

Режим окремого проживання потребує вирішення також і інших питань — визначення місця проживання дитини, матеріального утримання дитини, матеріального утримання того з подружжя, який цього потребує, тому договір, яким врегулюються стосунки подружжя під час цього режиму, може носити комплексний характер та містити у собі елементи інших сімейних договорів. У такому разі, кожен такий елемент має відповідати імперативним вимогам закону, що висуваються до такого договору.

Крім того, правові наслідки правового режиму сепарації також можуть включатися як умови до шлюбного договору.

Сепараційний договір має специфіку і щодо підстав його припинення. Припинення цього договору необхідно пов'язувати з припиненням режиму сепарації, тобто він є строковим договором, і строк його дії визначається днем припинення режиму сепарації. При цьому слід зазначити, що закон передбачає дві підстави припинення режиму сепарації — рішення суду та від-

новлення сімейних відносин. Вбачається, що такий підхід законодавця щодо підстав припинення режиму сепарації складно назвати конструктивним. Оскільки режим роздільного проживання встановлюється на підставі рішення суду, то і припинятися він повинен також виключно на підставі рішення суду. Якщо ж у рішенні суду вказано строк, на який запроваджується режим сепарації, то такий режим припиняється автоматично із закінченням строку. Таким чином, рішення суду про припинення режиму сепарації та закінчення строку, на який запроваджувався режим сепарації, є водночас і строком припинення дії сепараційного договору.

Якщо ж у майбутньому буде дозволено встановлювати режим сепарації на підставі договору між подружжям, то у сторін також з'явиться право розірвати цей договір на підставі домовленості. Для цього їм необхідно буде укласти договір про припинення режиму сепарації (договір про розірвання сепараційного договору).

Таким чином, слід визнати, що подружжя має право на договірне регулювання відносин у період сепарації, в якому вони можуть передбачити інші майнові наслідки під час їхнього проживання в такому режимі. У перспективі доцільно надати подружжю також і право на встановлення самого режиму сепарації на підставі договору, залишивши судовий порядок встановлення цього режиму лише для тих випадків, коли ініціатива щодо його встановлення походить лише від ініціативи одного з подружжя. Такий договір може мати комплексний характер і містити елементи інших сімейних договорів. Оскільки сепараційний договір залежить від самого режиму сепарації, то його припинення з необхідністю пов'язується із закінченням цього режиму.

ЗМІСТ

Сергій Олексійович Погрібний

Вітальне слово 3

Секція

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, СІМЕЙНОГО, ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

В. І. Борисова

До проблеми систематизації договорів,
що опосередковують зобов'язання найму (оренди) 6

N. M. Bulat

Distinguishing Works Created Using Computer
Technologies from Non-Original Objects Generated
by a Computer Program: an Example of Image
Creation/Generation Based on Textual Prompts 11

Н. С. Василевська

Особливості надання медичної допомоги внутрішньо
переміщеним особам 14

Т. Ю. Венгер

Підстави припинення договору підряду
за законодавством України 19

М. К. Галянтич

Проблеми виселення бувшого власника на передане
в іпотеку житло 23

А. В. Зеліско

Наукові парки: нормативні зміни у площині
розвитку сучасних екосистем 28

Н. В. Ільків, В. А. Вергун, В. М. Афтанасів

Цифровий суд: відновлення прав особи у часи
воєнних випробувань 34

Д. В. Іщук

Правова природа застави 39

Є. М. Корнеєва

Межі реалізації права власності на користь інтересам
суспільства 43

В. О. Кохановський

Особливості і види договорів у сфері права
інтелектуальної власності 48

О. В. Кохановська

Про безперспективність заміни інформаційних
об'єктів цивільних прав категоріями речового права . . . 53

Л. В. Красицька

Концептуальні підходи до розвитку законодавства
про сім'ю 58

В. Ю. Матвєєв

Цивільно-правова відповідальність за шкоду,
завдану застосуванням технологій штучного
інтелекту у процесі написання судових рішень 63

С. Є. Морозова

Проблема суддівського керівництва в цивільному
процесі: ретроспективний погляд і сучасність 67

О. М. Пономаренко

Договірне регулювання відносин подружжя під час
режиму окремого проживання (сепарації) 69

І. В. Попадюк

Право на повагу до власності в контексті відчуження
об'єктів нерухомого майна для суспільних потреб
або з мотивів суспільної необхідності 74

В. О. Савченко

«Дві концепції свободи» Ісаї Берліна та їхній вплив
на приватне право 76

А. Л. Святошнюк

Особливості захисту авторських прав на об'єкти,
створені штучним інтелектом 80

С. С. Святошнюк

Криптовалюти у фінансовій системі України:
проблеми та перспективи розвитку 83

Л. В. Сіщук	
Управління компанією під час реорганізації АТ	88
І. В. Спасибо-Фатєєва	
Про тлумачення та його значення	93
Т. С. Ступак	
Визнання недійсним рішення про реорганізацію акціонерного товариства	100
В. І. Труба	
Раціональні підходи Є. В. Васьковського до викладання цивільного права та процесу	104
С. І. Шимон	
Визначення походження дитини, народженої після припинення (визнання недійсним) шлюбу, якому передував режим окремого проживання подружжя . . .	114
В. В. Шипович	
Підстави касаційного оскарження судових рішень у цивільних справах: еволюція, сучасний стан та перспективи розвитку	118

Секція

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОВИЗНАВСТВО В СФЕРІ ПРИВАТНОГО ПРАВА,
ПРИВАТНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН,
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

В. Р. Барський	
Правове забезпечення функціонування ринку культурних цінностей: глобальні тенденції та національні перспективи	123
Т. В. Гаполяк	
До питання про особливості правового регулювання створення господарських товариств в окремих країнах ЄС	129
В. М. Зубар	
Право власності на час: сучасне бачення та перспективи законодавчого врегулювання в Україні	133

О. О. Нізрєєва

NFT у контексті захисту авторських прав137

М. С. Федорко

Окремі питання відшкодування абстрактних
збитків141

О. Т. Alimov

The Constitutional Court of the Republic
of Kazakhstan a New Era of Constitutional Justice145

О. І. Lefterova

The Concept of Intentional Parenthood
in International Law: Prospects for Legal
Recognition157

Maksatov Nurzhan R.

Comparative Legal Analysis of the Status of Judges
in the Republic of Kazakhstan and Ukraine:
Guarantees of Independence, Appointment Procedure
and Disciplinary Responsibility160

Ina Rohmann

Challenges of Civil Liability Under the New
EU Corporate Sustainability Due Diligence
Directive167

Секція

**ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН
У РІЗНИХ СФЕРАХ ПРАВОВОГО ЖИТТЯ**

О. В. Байло

Окремі аспекти правозастосовної практики
призупинення дії трудового договору173

Л. Ю. Малюга

Особливості грошового забезпечення
військовослужбовців Служби безпеки України
в період дії воєнного стану в Україні178

В. М. Масін, О. Г. Хріщева

Моніторинг змін чинного кооперативного
законодавства України з метою визначення правових
підстав для перереєстрації статутів
сільськогосподарських кооперативів182

С. В. Ромашкін

Дисциплінарна відповідальність працівників
як один із найважливіших інститутів трудового
права187

О. В. Толкаченко

Проблема захисту та використання навколишнього
середовища під час військових дій192

Наукове видання

**ТРИНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ДИСПУТИ
З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПРИВАТНОГО ПРАВА,
присвячені пам'яті Є. В. Васьковського**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
*(присвяченої 160-й річниці
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова)*

м. Одеса, 30 травня 2025 р.

Українською та англійською мовами

Відповідальний редактор
ТРУБА Вячеслав Іванович,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
ректор Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова

Статті збірника надруковано в авторській редакції

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Дизайнер обкладинки *В. І. Костецький*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 11,86.
Тираж 100 прим. Зам. № 409 (103).

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
www.astroprint.ua
e-mail: astro_print@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.